

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Wydobywanie kopalin z wód powierzchniowych

Author: Gabriel Radecki

Citation style: Radecki Gabriel. (2018). Wydobywanie kopalin z wód powierzchniowych. "Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska" (nr 1-2 (2018), s. 97-111)

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Gabriel Radecki

Uniwersytet Śląski
Katowice

Wydobywanie kopalin z wód powierzchniowych

Wprowadzenie

W art. 34 pr.wodn. jako przykład szczególnego korzystania wskazano wydobywanie z wód powierzchniowych kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów (pkt 8). Określenie „z wód” przyjęto w ślad za ustawą w tytule opracowania, mimo że trudno sobie wyobrazić, by wydobyć takie rzeczywiście następowało z wód, a nie w istocie z gruntów pod wodami¹. Poza tym przedmiot wydobywania — który ze względu na użycie formuły „oraz innych materiałów” stanowi kategorię otwartą — oznaczono zbiorczo jako kopalinę, co będzie wyjaśnione niżej. Pojęcie „kopaliny” występuje w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze, choć nie zostało w nim zdefiniowane. Stosownie jednak do art. 1 pkt 2 pr.g.g. ustawa ta określa zasady i warunki podejmowania, wykonywania oraz zakończenia działalności w zakresie wydobywania kopalin ze złóż.

Zestawienie treści przywołanych przepisów prowadzi do wniosku, że obie ustawy w sposób odrębny i niezależny od siebie regulują ten sam rodzaj działalności. Uzasadnia to pytanie o relację Prawa wodnego i Prawa geologicznego i górniczego w rozpatrywanej materii, tj. o to, czy wydobywanie kopalin z wód podlega wymogom dotyczącym korzystania z wód z wyłączeniem przepisów tej ostatniej ustawy, czy też przepisy te również znajdują do niego zastosowanie, a jeżeli tak, to czy na warunkach równorzędności, czy też wedle reguł zakła-

¹ Por. A. LIPIŃSKI, R. MIKOSZ: *Ustawa prawo geologiczne i górnicze. Komentarz*. Warszawa 2003, s. 23 oraz R. MIKOSZ: *Odpowiedzialność za szkody wyrządzone ruchem zakładu górniczego*. Kraków 2006, s. 33.

dających pierwszeństwo jednego z aktów prawnych, np. z uwagi na szczególny charakter ustanowionych nim rozwiązań. Wiąże się to z koniecznością sięgnięcia do zawartych w obu ustawach przepisów kolizyjnych, które tę relację wyznaczają, rozgraniczając zakresy odniesienia każdej z nich. Wcześniej wszelako wypada nakreślić treść rozgraniczanych reżimów prawnych, czyli wymagania przewidziane Prawem geologicznym i górnictwem odnośnie do wydobywania kopalin ze złóż oraz wynikające z Prawa wodnego wobec szczególnego korzystania z wód.

Założone ramy opracowania obejmują wyłącznie przepisy obu wymienionych ustaw oraz problemy i argumenty rozważane na ich tle przez literaturę i orzecznictwo, często na gruncie konkretnych sytuacji faktycznych, i nie nawiązują do dorobku teorii prawa formułującego ogólne i abstrakcyjne reguły rozwiązywania kolizji pomiędzy normami czy aktami prawnymi. Dla uproszczenia wywodu odwołano się przy tym do aktualnie obowiązujących przepisów, mimo że rozpatrywane zagadnienia występowały też we wcześniejszym stanie prawnym, który powołano w tekście jedynie w nieznacznym zakresie celem ukazania ewolucji rozwiązań prawnych i wyciągnięcia wniosków o charakterze porównawczym.

Wydobywanie kopalin ze złóż w świetle Prawa geologicznego i górnictwa

Jak już była o tym mowa, Prawo geologiczne i górnictwo nie definiuje pojęcia kopaliny, w art. 6 ust. 1 pkt 19 pr.g.g. określa natomiast znaczenie pojęcia „złóż kopaliny”. Według przywołanego przepisu złożem tym jest naturalne nagromadzenie minerałów, skał oraz innych substancji, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. W literaturze krytykuje się tę definicję za brak wartości poznawczej, wynikający z posłużenia się nieostrym i zmiennym kryterium, uzależnionym m.in. od rozwoju technologicznego, umożliwiającego wykorzystanie gospodarcze kopalin wcześniej bezużytecznych dla tego rodzaju celów². Niemniej poza sporem powinno pozostawać, że naturalne nagromadzenie kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów wymienionych w art. 34 pkt 8 pr.wodn. stanowi złóż kopaliny w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 19 pr.g.g. — w Prawie geologicznym i górnictwem wyszczególniono zresztą piaski i żwiry jako rodzaje kopalin, w szczególności w pkt. 33 załącznika do tej ustawy wska-

² A. LIPÍŃSKI, R. MIKOSZ: *Ustawa...*, s. 42—43. Por. również A. LIPÍŃSKI: *Komentarz do art. 6—9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnictwo*. „Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska” 2017, nr 1, s. 24 — Autor zauważył, że bez znaczenia pozostaje, czy tak rozumiane złóż kopaliny zostało udokumentowane.

zawożony stawko opłaty eksploatacyjnej za ich wydobyćie³. Jełi wszelako nagromadzenie materiałoów nie będzie naturalne, lecz nastąpi w wyniku działalnoci człowieka, np. inwestycyjnej, to ich wydobyćie nie będzie mogło być uznane za wydobywanie kopalin ze złoów w myśl Prawa geologicznego i górniczego, co nie wyklucza klasyfikowania go jako szczególnego korzystania z wód. „Naturalność nagromadzenia” stanowi kryterium konstytuujące złoże kopalin, nie same kopaliny w tym sensie, że kopaliny, które nie nagromadziły się w taki sposób, nie przestają być kopalinami, choć już nie zalegają w złożu, z którego mogą być wydobywane na zasadach uregulowanych Prawem geologicznym i górnicznym.

Skądinąd nawet po wydobyćiu ze złoża kopaliny nie tracą tego statusu, czego dowodzi przewidziana w art. 6 ust. 1 pkt 3 pr.g.g. definicja kopaliny wydobytej. Stosownie do niej kopaliną taką jest całość kopaliny odłączonej od złoża. Nie zawsze jednak odłączenie kopaliny od złoża oznacza jej wydobyćie podlegające rygorom Prawa geologicznego i górniczego⁴. Może ono zresztą stanowić skutek czynności, do których ustawy tej nie stosuje się w całości, np. wykonywania wykopów oraz otworów wiertniczych o głębokości do 30 m w celu wykorzystania ciepła ziemi poza obszarami górnicznymi⁵. Szczególne trudności interpretacyjne budzi problem pozyskiwania kopalin podczas wykonywania prac budowlanych, w tym polegających na niwelacji terenu⁶. Wydaje się, że ich rozwiązanie wymaga uwzględnienia rzeczywistego zamiaru podmiotu, który taką działalnność wykonuje⁷, rekonstruowanego na podstawie okoliczności obiektywnych, zwłaszcza sposobu, w jaki podmiot ten wykorzystał lub zamierzał wykorzystać pozyskaną kopalinę⁸.

³ Zob. np. G. RADECKI w: *Zrównoważony rozwój jako czynnik determinujący prawne podstawy zarządzania geologicznymi zasobami środowiska*. Red. G. DOBROWOLSKI. Katowice 2016, s. 294—300 i 313—324 oraz przywołaną tam literaturę.

⁴ A. LIPIŃSKI, R. MIKOSZ: *Ustawa...*, s. 14 oraz R. MIKOSZ, G. RADECKI: *Leksykon opłat i kar pieniężnych związanych z korzystaniem ze środowiska*. Wrocław 2010, s. 111. Odmienne wyrok WSA w Warszawie z dnia 5 września 2017 r., VI SA/Wa 709/17, LEX nr 2417493, w którym przyjęto, że „każde odłączenie kopaliny od złoża jest ubytkiem zasobów złoża i stanowi kopalinę wydobytą w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 134 pr.g.g.”. W tym ostatnim przepisie mowa o wspomnianej już opłacie eksploatacyjnej.

⁵ Zob. art. 3 pkt 2 pr.g.g. Obszar górniczy to przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robot górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji (art. 6 ust. 1 pkt 5 pr.g.g.).

⁶ A. LIPIŃSKI: *Z problematyki nielegalnego wydobywania kopalin*. W: *Prawne aspekty gospodarowania zasobami środowiska. Korzystanie z zasobów środowiska*. Red. K. KARPUS, B. RAKOCZY, M. SZALEWSKA. Toruń 2014, s. 267.

⁷ A. LIPIŃSKI, R. MIKOSZ: *Ustawa...*, s. 14 oraz R. MIKOSZ, G. RADECKI: *Leksykon...*, s. 111.

⁸ G. RADECKI: *Opłata podwyższona za naruszenie warunków wydobywania piasków i żwirów na własne potrzeby*. W: *Prawne aspekty gospodarowania zasobami środowiska. Korzystanie z zasobów środowiska*. Red. K. KARPUS, B. RAKOCZY, M. SZALEWSKA. Toruń 2014, s. 295.

W myśl art. 21 ust. 1 pkt 2 pr.g.g. działalność w zakresie wydobywania kopalin ze złóż może być wykonywana po uzyskaniu koncesji, przy czym odnotować wypada, że stosownie do art. 23 ust. 1 pkt 2 pr.g.g. udzielenie koncesji na wydobywanie kopalin z gruntów pod wodami śródlądowymi wymaga m.in. opinii organu właściwego do wydania pozwolenia wodnoprawnego. W konsekwencji wydobywanie takie może nastąpić jedynie w ramach koncesjonowanej działalności gospodarczej, z wyjątkiem, o którym mowa w art. 4 pr.g.g.⁹. Według art. 4 ust. 1 pr.g.g. przepisów m.in. działu III pr.g.g. dotyczącego koncesji, a także działu VII odnoszącego się do opłat, w tym opłaty eksploatacyjnej, nie stosuje się do wydobywania piasków i żwirów, przeznaczonych do zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną, jeżeli jednocześnie wydobywanie będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych, nie będzie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym i nie naruszy przeznaczenia nieruchomości (ust. 1); działalność ta może być wykonywana po wcześniejszym zawiadomieniu organu nadzoru górniczego o zamiarze jej podjęcia (ust. 2)¹⁰.

Wydobywanie kopalin jako forma korzystania z wód

W przepisach ustawy Prawo wodne wyróżniono trzy rodzaje korzystania z wód: powszechne, zwykłe i szczególne.

W myśl art. 32 pr.wodn. prawo do powszechnego korzystania z publicznych śródlądowych wód powierzchniowych, morskich wód wewnętrznych oraz z wód morza terytorialnego przysługuje co do zasady każdemu (ust. 1) i służy do zaspokajania potrzeb osobistych, gospodarstwa domowego lub rolnego, bez stosowania specjalnych urządzeń technicznych, a także do wypoczynku, uprawiania turystyki, sportów wodnych oraz, na zasadach określonych w przepisach odrębnych, amatorskiego połowu ryb (ust. 2). Przytoczony przepis nie przewiduje zatem powszechnego korzystania z wód podziemnych.

W tym kontekście wyjaśnienia wymaga, że wody dzielą się na: powierzchniowe i podziemne (art. 18 pr.wodn.), przy czym do tych pierwszych zaliczają

⁹ Tak np. A. LIPIŃSKI: *Nowe prawo geologiczne i górnicze (ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r.)*. „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2011, nr 9, s. 5 i H. SCHWARZ: *Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz*. T. 1. Wrocław 2013, s. 188.

¹⁰ Por. również A. LIPIŃSKI: *Komentarz do art. 3–5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze*. „Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska” 2016, nr 2, s. 33–36; G. RADECKI: *Opłata...*, s. 294–306; B. RAKOCZY w: *Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz*. Red. B. RAKOCZY. Warszawa 2015, s. 45–54 oraz H. SCHWARZ: *Prawo...*, s. 60–69.

się właśnie wody morza terytorialnego, morskie wody wewnętrzne oraz śródlądowe wody powierzchniowe, pośród których wyróżnia się śródlądowe wody płynące oraz śródlądowe wody stojące (art. 19—21 pr.wodn.). Wody publiczne to, wedle definicji zamieszczonej w art. 211 ust. 3 pr.wodn., wody stanowiące własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego. W art. 211 ust. 2 pr.wodn. wskazano, że wody morza terytorialnego, morskie wody wewnętrzne, śródlądowe wody płynące oraz wody podziemne stanowią własność Skarbu Państwa. W konsekwencji w art. 214 pr.wodn. w zakresie przedmiotowym prawa własności właściciela nieruchomości gruntowej pozostawiono wyłącznie śródlądowe wody stojące, wody w rowie oraz wody w stawie, który nie jest napełniany w ramach usług wodnych, ale wyłącznie wodami opadowymi lub roztopowymi lub wodami gruntowymi, znajdującymi się w granicach nieruchomości gruntowej.

Stosownie do art. 33 ust. 1 pr.wodn. wspomnianemu właścicielowi do tych wód, a także do wód podziemnych znajdujących się w jego gruncie, będących wodami publicznymi, przysługuje prawo do zwykłego korzystania z wód. Służy ono zaspokojeniu potrzeb własnego gospodarstwa domowego oraz gospodarstwa rolnego (art. 33 ust. 2 pr.wodn.) i nie uprawnia do wykonywania urzędzeń wodnych bez wymaganej zgody wodnoprawnej (art. 33 ust. 3 pr.wodn.). Obejmuje ono natomiast pobór wód podziemnych lub wód powierzchniowych w ilości średniorocznie nieprzekraczającej 5 m³ na dobę i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi w takiej ilości (art. 33 ust. 4 pr.wodn.).

Z kolei zgodnie z art. 34 pr.wodn. szczególnym korzystaniem z wód jest korzystanie z wód wykraczające poza powszechne korzystanie z wód oraz zwykłe korzystanie z wód. Takie korzystanie z wód wymaga pozwolenia wodnoprawnego (art. 389 pkt 2 pr.wodn.). W powołanym art. 34 pr.wodn. wskazano, że szczególne korzystanie z wód obejmuje rodzaje działalności wymienione w tym przepisie, m.in. wydobywanie z wód powierzchniowych, w tym z morskich wód wewnętrznych wraz z wodami wewnętrznymi Zatoki Gdańskiej oraz wód morza terytorialnego, kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów (pkt 8).

Przywołana regulacja prawna budzi wątpliwości co do tego, czy wspomniane wydobywanie może nastąpić jedynie w ramach szczególnego korzystania z wód, czy też można je uznać za inne rodzaje korzystania z wód, o ile oczywiście spełnia ono warunki przewidziane w rozpatrywanym zakresie, np. wykonywane jest przez właściciela nieruchomości gruntowej z wód stanowiących jego własność celem zaspokojenia potrzeb własnego gospodarstwa domowego lub rolnego (co odpowiada przytoczonej definicji zwykłego korzystania z wód).

Brzmienie art. 34 pr.wodn. z jednej strony uzasadnia, jak się wydaje, wykładnię, że rodzaje działalności wymienione w art. 34 pr.wodn. stają się szczególnym korzystaniem z wód, o ile zachodzi w stosunku do nich przewidziana w tym przepisie przesłanka polegająca na tym, by działalność wykraczała poza powszechne korzystanie z wód oraz zwykłe korzystanie z wód. Z drugiej stro-

ny bardziej przekonująca jest interpretacja, że omawiany przepis przesądza, iż w przypadku rozpatrywanej działalności przesłanka ta zawsze jest spełniona i w efekcie zawiera on zamknięty katalog form czy postaci szczególnego korzystania z wód. Oznaczałoby to wszelako odstępianie od rozwiązań prawnych przyjętych we wcześniej obowiązującej ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne¹¹. Wprawdzie również w tamtym stanie prawnym kwalifikacja wydobywania z wód kamienia, żwiru, piasku i innych materiałów była w doktrynie postrzegana niejednolicie¹², lecz bezsprzecznie nie ograniczała się ona jedynie do szczególnego korzystania z wód. W art. 34 ust. 3 pr.wodn. z 2001 r. poza zakresem powszechnego korzystania z wód pozostawiono tylko wydobywanie kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów z morskich wód wewnętrznych wraz z wodami wewnętrznymi Zatoki Gdańskiej oraz z wód morza terytorialnego (pkt 1) oraz wydobywanie kamienia i żwiru z potoków górskich (pkt 3), a w art. 34 ust. 4 pr.wodn. z 2001 r. jednoznacznie przewidziano prowadzenie wydobywania w ramach takiego korzystania. W myśl tego ostatniego przepisu wydobywanie kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów w granicach powszechnego korzystania z wód mogło się mianowicie odbywać po uzyskaniu zgody właściciela wody w miejscach wyznaczonych przez radę gminy w drodze uchwały. Pomimo tego poprzednio obowiązujące Prawo wodne zawierało art. 37 będący niemal dokładnym odpowiednikiem powołanego art. 34 pr.wodn. Otóż przepis ten również stanowił, że szczególnym korzystaniem z wód jest korzystanie wykraczające poza korzystanie powszechne lub zwykłe oraz że takim korzystaniem jest wydobywanie z wód kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów (pkt 7), tyle że zamieszczony w nim katalog postaci działalności składających się na tę formę korzystania z wód miał charakter przykładowy, nie zamknięty, o czym świadczyło poprzedzenie go zastrzeżeniem „w szczególności”, niewystępującym w art. 34 pr.wodn.

Kolizja przepisów Prawa geologicznego i górniczego i Prawa wodnego odnośnie do wydobywania kopalin z wód

Z dotychczasowych wywodów wynika, że przepisy Prawa geologicznego i Prawa wodnego mogą pozostawać w kolizji. Rozstrzygać ją należy przede wszystkim poprzez sięgnięcie do przepisów zawartych w każdej z tych ustaw, wyznaczających ich zakresy odniesienia, zwłaszcza tych wskazujących, która

¹¹ Dz.U. 2017, poz. 1121 ze zm., dalej: pr.wodn. z 2001.

¹² Zob. np. R. KAŁUŻNY: *Prawo wodne. Komentarz*. Warszawa 2012, s. 142 i 166—167 oraz J. SZACHUŁOWICZ: *Prawo wodne. Komentarz*. Warszawa 2010, s. 132—133 i 150.

z nich powinna znaleźć zastosowanie. Niekiedy wskazanie to przybiera postać polegającą na swoistym przyznaniu pierwszeństwa drugiemu aktowi prawnemu. Przykładowo stosownie do art. 5 ust. 1 pr.g.g. wody podziemne nie są kopalinami, z wyjątkiem wód leczniczych, wód termalnych i solanek¹³, wobec czego ich pobór podlega Prawu wodnemu. W art. 7 ust. 1 pkt 1 pr.wodn. podkreślono jednak, że m.in. do poszukiwania i rozpoznawania wód podziemnych tej ustawy nie stosuje się w zakresie uregulowanym Prawem geologicznym i górnictwem.

Prawo geologiczne i górnicze również wyłącza swoje zastosowanie w określonych przypadkach. W przywołanym już art. 4 ust. 1 pr.g.g. dokonano takiego wyłączenia jedynie w części, aczkolwiek określającej najważniejsze aspekty reżimu prawnego odnoszącego się do działalności unormowanej Prawem geologicznym i górnictwem. W myśl jego treści do wydobywania piasków i żwirów przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej nie stosuje się mianowicie przepisów działu III—VIII oraz art. 168—174¹⁴.

W takim stanie rzeczy uzasadnione wydaje się pytanie o to, czy art. 4 pr.g.g. może dotyczyć wydobywania piasków i żwirów z wód, do których prawo własności przysługuje właścicielowi nieruchomości gruntowej, w ramach zwykłego korzystania w wody. Wymieniony w nim warunek, by wydobywanie następowało na własne potrzeby, jest zarazem przesłanką tej formy korzystania z wód, choć — jak już była o tym mowa — w obowiązującym stanie prawnym dyskusyjne jest, czy wydobywanie kopalin z wód może stanowić inne niż szczególne korzystanie z wód. Jeżeli przyjąć tę możliwość, to wydobywanie piasków i żwirów podejmowane przez właściciela nieruchomości w szczególności z wód stanowiących jego własność musiałoby być uznane za zwykłe korzystanie z wody, jeżeli służyłoby ono zaspokojeniu potrzeb własnego gospodarstwa domowego oraz gospodarstwa rolnego. Inny cel wydobywania, zwłaszcza wydobywanie dokonywane w ramach działalności gospodarczej, sprawiałby, że musiałoby ono być uznane za szczególne korzystanie z wód. Szczególne korzystanie z wód wymaga pozwolenia wodnoprawnego (art. 389 pkt 2 pr.wodn.) i z pewnością nie odpowiada hipotezie art. 4 ust. 1 pr.g.g. Stanowisko odmienne, uznające, że rozpatrywane wydobywanie wchodzi w rachubę tylko jako szczególne korzystanie z wód, oznaczałoby natomiast, iż wymaga ono uzyskania pozwolenia wodnoprawnego niezależnie od tego, czy odpowiada warunkom określonym w art. 4 ust. 1 pr.g.g., czyli także wtedy, gdy prowadzone jest dla zaspokojenia potrzeb osobistych.

¹³ Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 2 pr.wodn. w zakresie uregulowanym w przepisach ustawy Prawo geologiczne i górnicze jej przepisów nie stosuje się do wspomnianych trzech rodzajów wód.

¹⁴ Działy III—VIII pr.g.g. dotyczą kolejno: koncesji, kwalifikacji, rzeczoznawców i odpowiedzialności zawodowej, prac geologicznych, zakładu górniczego, jego ruchu i ratownictwa, opłat i odpowiedzialności za szkodę, zaś art. 168—174 pr.g.g. kompetencji i uprawnień organów nadzoru górniczego; wyłączenie obejmuje zatem w istocie całość przepisów określających zasady prowadzenia działalności regulowanej Prawem geologicznym i górnictwem.

Szczególne korzystanie z wód podlega jednak wyłączeniu od stosowania Prawa geologicznego i górniczego wynikającemu z art. 3 pkt 1 pr.g.g., według którego ustawy tej nie stosuje się do korzystania z wód w zakresie uregulowanym odrębnymi przepisami, czyli tymi zawartymi w Prawie wodnym. Przywołany przepis *lege non distinguente* dotyczy wszystkich trzech rodzajów korzystania z wód¹⁵, lecz jedynie pozornie precyzyjnie rozgranicza zakresy odniesienia obu ustaw. Pomimo jego jednoznacznej treści w doktrynie i w orzecznictwie jednolicie bowiem utrwalił się pogląd, że wydobywanie piasków i żwirów w ramach szczególnego korzystania z wód wiąże się z koniecznością spełnienia wymagań wynikających zarówno z Prawa geologicznego i górniczego, jak i z Prawa wodnego, tj. zwłaszcza z uzyskaniem jednocześnie koncesji na wydobywanie kopalin oraz pozwolenia wodnoprawnego na tę działalność¹⁶. Stanowisko przeciwne jest zdecydowanie odosobnione i nie zostało wsparte jakąkolwiek argumentacją, wobec czego trudno uznać, że w rozpatrywanym zakresie występuje jakakolwiek rozbieżność¹⁷. Jest tak pomimo tego, że orzecznictwo precyzyjnie rozdziela zakres przedmiotowy pozwolenia wodnoprawnego na wydobywanie kamienia, żwiru, piasku i innych materiałów z wód i innych pozwoleń wodnoprawnych¹⁸.

¹⁵ B. RAKOCZY w: *Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz...*, s. 38.

¹⁶ H. SCHWARZ: *Prawo...*, s. 54, Ł. IWAŃSKI: *Wybrane aspekty wydobywania kruszywa naturalnego ze złóż zlokalizowanych na lub pod dnem akwenów na śródlądowych wodach powierzchniowych*. W: *Prawne aspekty gospodarowania zasobami środowiska. Korzystanie z zasobów środowiska*. Red. K. KARPUS, B. RAKOCZY, M. SZALEWSKA. Toruń 2014, s. 177—178. Wprawdzie drugi z tych autorów stwierdził, że pierwszy z nich wyraził odmienny pogląd (w odniesieniu do wcześniejszego wydania: H. SCHWARZ: *Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz*. T. 1. Wrocław 2012, s. 48, które jednak jest w rozpatrywanym zakresie identyczne z wydaniem cytowanym w niniejszym opracowaniu), lecz — jak się wydaje — niesłusznie. H. Schwarz przywołuje bowiem obszerny fragment uzasadnienia wyroku WSA w Krakowie z dnia 14 grudnia 2009 r., III SA/Kr 912/08, LEX nr 581739, w którym wypowiedziano właśnie takie zapatrywanie. Zob. również wyrok NSA z dnia 15 kwietnia 2011 r., II GSK 487/10, LEX nr 842916. Tezę taką wypowiedziała też K. SZUMA w: *Prawo wodne. Komentarz*. Red. B. RAKOCZY. Warszawa 2013, s. 586—587, ale jej nie rozwinęła.

¹⁷ Zob. wyrok NSA z dnia 9 października 2008 r., II OSK 1181/07, LEX nr 529368, w którym stwierdzono, że działalność polegająca na wydobywaniu piasku z dna rzeki i jego składowaniu wymaga uzyskania tylko pozwolenia wodnoprawnego. Sąd jednak nie rozważał kwestii związanych z prawem geologicznym i górniczym, choć dostrzegł je w części uzasadnienia poświęconej omówieniu stanowisk stron. Kwestie te zostały również pominięte w innym opracowaniu dotyczącym omawianej tematyki — D. TRZCIŃSKA: *Prawne i ekologiczne uwarunkowania przedsięwzięcia poboru kruszywa z wód*. „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2009, nr 5, s. 39—54.

¹⁸ W orzecznictwie przyjmuje się, że skoro wydobywanie jest zaliczane do szczególnego korzystania z wód, to nie może być objęte pozwoleniem wodnoprawnym dotyczącym innych form takiego korzystania, dla których przewidziano odrębne kategorie pozwoleń wodnoprawnych, tj. wykonania urządzeń wodnych (wyroki NSA z dnia 22 czerwca 2005 r., I OSK 1706/04, ONSAiWSA 2006, nr 1, poz. 28, z dnia 12 stycznia 2006 r., II OSK 389/05, LEX nr 196447 i z dnia 19 października 2006 r., II OSK 446/06, LEX nr 289279) oraz składowania wydobytego

Kumulacja wymogów wynikających z Prawa wodnego oraz Prawa geologicznego i górniczego w analizowanym przypadku uzasadniana jest wszelako poprzez przywołanie racji, które mogą budzić wątpliwości.

W judykaturze eksponuje się fakt, że wyłączenie stosowania Prawa geologicznego i górniczego do korzystania z wód nie oznacza, iż Prawo to w ogóle nie ma zastosowania do takiego korzystania, skoro wyłączenie ograniczono jedynie do zakresu uregulowanego odrębnymi przepisami. Jak się zdaje, spostrzeżenie to przemawia wszak na rzecz wniosku wprost przeciwnego niż tego rodzaju konkluzja o współstosowaniu przepisów obu ustaw. Bezsprzecznie współstosowanie to następuje przecież w sytuacji, gdy dana kwestia odnosząca się do korzystania z wód została uregulowana w odrębnych przepisach (w Prawie wodnym).

Na gruncie art. 4 pkt 1 poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze¹⁹, który miał taką samą treść jak art. 3 pkt 1 pr.g.g., wskazano, że w przypadku, gdy wydobyć kamienia, piasku, żwiru z wód, w istocie spod wód, następuje w ramach szczególnego korzystania z wód, nosi ono cechy działalności gospodarczej, co powoduje konieczność spełnienia warunków określonych także przez Prawo geologiczne i górnicze, zwłaszcza przewidujących uzyskanie koncesji²⁰. Nie wyjaśniono jednak, dlaczego akurat wydobyć w ramach działalności gospodarczej ma podlegać reżimowi Prawa geologicznego i górniczego, wbrew regule zakładającej niestosowanie jego przepisów. Działalność ta pozostaje przecież korzystaniem z wód uregulowanym w odrębnych przepisach.

Wreszcie zauważono, że stosownie do art. 23 ust. 1 pkt 2 pr.g.g. udzielenie koncesji na wydobywanie kopalin z gruntów pod wodami śródlądowymi wymaga opinii organu właściwego do wydania pozwolenia wodnoprawnego²¹. Powołany przepis również bynajmniej nie potwierdza, że wydobyć, o którym w nim mowa, wymaga zarówno koncesji, jak i pozwolenia wodnoprawnego. Jego wykładnia prowadząca do takiego rezultatu pozostawiałaby w szczególności bez odpowiedzi pytanie o to, z jakiego powodu uzależniałby on udzielenie koncesji od uzyskania opinii organu właściwego do wydania pozwolenia wodnoprawnego, jeżeli przedsiębiorca oprócz koncesji musiałby się ubiegać o wydanie tego pozwolenia.

Porównanie analizowanego art. 23 ust. 1 pkt 2 pr.g.g. oraz art. 34 pkt 8 pr.wodn. może przy tym dać podstawę do odmiennej wykładni, będącej próbą

piasku (wyrok NSA z dnia 8 stycznia 2008 r., II OSK 1805/06, LEX nr 453421). Por. jednak wyroki NSA z dnia 27 listopada 2009 r., II OSK 1840/08, LEX nr 589046 i WSA w Poznaniu z dnia 27 stycznia 2011 r., II SA/Po 378/10, LEX nr 953358, w których odpowiedziano się za kumulacją wymogów reglamentacyjnych prawa wodnego i prawa budowlanego w stosunku do urządzeń wodnych będących obiektami budowlanymi.

¹⁹ Dz.U. 2005, nr 228 poz. 1947 ze zm.

²⁰ A. LIPIŃSKI, R. MIKOSZ: *Ustawa...*, s. 23 oraz R. MIKOSZ: *Odpowiedzialność...*, s. 33.

²¹ Ł. IWAŃSKI: *Wybrane aspekty...*, s. 177—178.

usunięcia kolizji pomiędzy tymi ustawami czy też rozgraniczenia ich zakresów. Otóż odnotować warto, że w tym pierwszym przepisie mowa o wydobywaniu kopalin z gruntów pod wodami śródlądowymi, natomiast w drugim o wydobywaniu z wód. Uprawniać to może wniosek, że chodzi o różne sposoby wydobywania, z których każdy w myśl art. 3 pkt 1 pr.wodn. regulowany byłby przez inne przepisy, tj. bądź Prawo geologiczne i górnicze, bądź Prawo wodne. Wydobywanie kopalin z gruntów pod wodami śródlądowymi nie musi się odbywać niejako od strony tych wód, z dostępem do nich, w wypadku, gdy prowadzone jest metodą głębinową, poprzez drażnienie wyrobisk pod dnem zbiornika wodnego, będących odnogami szybu wykonanego na brzegu. Wówczas opinia organu właściwego do wydania pozwolenia wodnoprawnego służyłaby uwzględnieniu w koncesji negatywnych oddziaływań tej działalności na stan zbiornika, w tym ryzyka zmniejszenia występujących w nim zasobów wody, i przeciwdziałaniu im. Z kolei wydobywanie z wód, będące formą korzystania z nich, byłoby dokonywane od strony lustra wody, poprzez wybieranie złoża kopaliny zalegającego na lub pod dnem zbiornika za pomocą urządzeń pracujących z ładu lub urządzeń pływających²². Rozróżnienie to zdaje się potwierdzać treść art. 130 ust. 1 pr.wodn., w którym przewidziano dwa odrębne zakazy lub ograniczenia, jakie mogą być wprowadzone na terenie ochrony pośredniej ujęcia wody, tj. zakaz lub ograniczenie z jednej strony wydobywania kopalin (pkt 14), a z drugiej wydobywanie kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, a także wycinania roślin z wód lub brzegu (pkt 21). Gdyby nie było do tego podstaw, to ta ostatnia postać wydobywania mieściłaby się w szerszej kategorii wydobywania kopalin i nie musiałaby być objęta innym zakazem (ograniczeniem).

Oczywiście, zaprezentowana wykładnia jest dyskusyjna, lecz prowadzi do jednoznacznego rozdzielenia działalności, która może być przedmiotem koncesji, od wydobywania wymagającego pozwolenia wodnoprawnego. Wydaje się zarazem, że pozwala także rozstrzygnąć wątpliwości dotyczące wydobywania kopalin z wód znajdujących się w wyrobiskach górniczych, czyli zbiornikach wodnych powstałych w wyniku wykonywania robót górniczych. W literaturze podjęto próbę wykazania, że wydobywanie to nie wymaga pozwolenia wodnoprawnego, ponieważ wody te nie mogą być uznane za wody powierzchniowe, a tylko wydobywanie z tych wód jest szczególnym korzystaniem z wód w rozumieniu Prawa wodnego²³. Jak już była o tym mowa, wodami powierzchniowymi są m.in. śródlądowe wody stojące, lecz zwolennicy przywołanego poglądu, powołując się na regulę zawartą w art. 8 ust. 2 pr.wodn. z 2001 r., a obecnie w art. 7

²² Por. uwagi na temat metod takiego wydobywania — Ł. IWAŃSKI: *Wybrane aspekty...*, s. 171—172. Autor wskazuje przykłady urządzeń obu wspomnianych rodzajów: pracujących z poziomu ładu koparek łyżkowych z długim wysięgnikiem, koparek zgarniakowych oraz zgarniarek linowych, a także pływających koparek (tzw. pogłębiarek) — chwytakowych, wieloczerpakowych, ssących i hydro-pneumatycznych.

²³ Tak H. SCHWARZ: *Prawo...*, s. 114 (w przypisie) i przywołane tam piśmiennictwo.

ust. 2 pr.wodn., utrzymują, że do tej ostatniej kategorii nie można zaliczyć wód zgromadzonych w wyrobiskach górniczych. Stosownie do tej reguły przepisów ustawy Prawo wodne nie stosuje się do korzystania z wody zgromadzonej za pomocą urządzeń oraz instalacji technicznych niebędących urządzeniami wodnymi. W literaturze prezentuje się wszelako wykładnię tego przepisu, która zawęży jego zastosowanie w sposób pozostawiający poza jego zakresem zbiorniki poeksploatacyjne²⁴. W świetle definicji zamieszczonej w art. 16 pkt 65 pr.wodn., będącym odpowiednikiem art. 9 ust. 1 pkt 19 pr.wodn. z 2001 r., urządzeniami wodnymi są urządzenia lub budowle służące do kształtowania zasobów wodnych lub korzystania z tych zasobów²⁵. Niemniej w art. 17 ust. 1. pkt 3 lit. c pr.wodn. powtórzono unormowanie zamieszczone w art. 9 ust. 2 pkt 1 lit. d pr.wodn. z 2001 r., stanowiące, że przepisy tej ustawy dotyczące urządzeń wodnych stosuje się odpowiednio do robót w wodach oraz innych robót, które mogą być przyczyną zmiany naturalnych przepływów wód, stanu wód stojących i stanu wód podziemnych poza granicami nieruchomości gruntowej, na której są prowadzone te roboty. Niewątpliwie roboty górnicze w dużej mierze można podporządkować hipotezie obu tych przepisów²⁶. Przesądzająca wydaje się wszelako treść art. 23 pr.wodn. (art. 5 ust. 3 pkt 2 i ust. 4 pr.wodn. z 2001 r.). Do śródlądowych wód stojących zaliczono w niej wprawdzie wody śródlądowe w jeziorach oraz innych naturalnych zbiornikach wodnych niezwiązanych bezpośrednio, w sposób naturalny, z powierzchniowymi śródlądowymi wodami płynącymi (ust. 1), lecz jednocześnie zastrzeżono, że przepisy o tych wodach stosuje się odpowiednio do wód znajdujących się w zagłębieniach terenu powstałych w wyniku działalności człowieka, niebędących stawami (ust. 2)²⁷. Trudno zatem

²⁴ Zob. J. SZACHUŁOWICZ: *Prawo...*, s. 46 oraz W. RADECKI w: *Prawo wodne. Komentarz*. Red. J. ROTKO. Wrocław 2002, s. 33. Pierwszy z tych autorów twierdził, że art. 8 ust. 2 pr.wodn. z 2001 r. dotyczył m.in. studni, zbiorników przeciwpowodziowych, basenów i oczek wodnych, drugi z kolei wskazał na wody zgromadzone w pojemnikach, butelkach itp.

²⁵ Przywołana definicja wylicza następujące przykłady urządzeń tego typu: urządzenia lub budowle piętrzące, przeciwpowodziowe i regulacyjne, a także kanały i rowy, sztuczne zbiorniki lub stopnie wodne usytuowane na wodach płynących oraz obiekty związane z tymi zbiornikami lub stopniami, stawy, w szczególności stawy rybne oraz stawy przeznaczone do oczyszczania ścieków albo rekreacji, obiekty służące do ujmowania wód powierzchniowych oraz wód podziemnych, obiekty energetyki wodnej, wyloty urządzeń kanalizacyjnych służące do wprowadzania ścieków do wód, do ziemi lub do urządzeń wodnych oraz wyloty służące do wprowadzania wody do wód, do ziemi lub do urządzeń wodnych, stałe urządzenia służące do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych, urządzenia służące do chowu ryb lub innych organizmów wodnych w wodach powierzchniowych, mury oporowe, bulwary, nabrzeża, mola, pomosty i przystanie oraz stałe urządzenia służące do dokonywania przewozów międzybrzegowych.

²⁶ Robotą górniczą jest wykonywanie, utrzymywanie, zabezpieczanie lub likwidowanie wyrobisk górniczych oraz zwałowanie nadkładu w odkrywkowych zakładach górniczych w związku z działalnością regulowaną Prawem geologicznym i górniczym (art. 6 ust. 1 pkt 12 pr.g.g.).

²⁷ W piśmiennictwie uznano, że w świetle art. 5 ust. 4 pr.wodn. z 2001 r. za wody stojące należy uznać tzw. glinianki, czyli zbiorniki wodne będące pozostałościami po wydobyciu gliny –

traktować wody zgromadzone w wyrobiskach górniczych, tzw. zbiornikach poeksploatacyjnych, inaczej niż śródlądowe wody stojące, czyli wody powierzchniowe, które mogą być przedmiotem korzystania z wód²⁸. Podzielić wypada stanowisko, że o tym, czy wydobyć kopaliny w rozpatrywanym przypadku następuje w ramach takiego korzystania, decyduje moment wydobywania: jeżeli zbiornik wówczas nie istnieje i powstaje dopiero wraz z prowadzeniem robót górniczych, to podstawą tych robót powinna być wyłącznie koncesja wydawana bez opinii m.in. organu właściwego do wydania pozwolenia wodnoprawnego²⁹. Skoro jednak tak, to w przeciwnym razie pozwolenie to na szczególne korzystanie z wód będzie wymagane, a podmiot korzystający z wody nie będzie musiał ubiegać się o koncesję.

Wnioski

Przedstawione tu uwagi dają podstawę do stwierdzenia, że relacja uregulowań Prawa geologicznego i górniczego do Prawa wodnego w zakresie wydobywania kopaliny z wód budzi wątpliwości. Próba ich rozwiązania w drodze wykładni może prowadzić do konkluzji o współstosowaniu przepisów obu ustaw i swoistej kumulacji przewidzianych nimi instrumentów prawnych. Połączenie wynikających z nich wymogów reglamentacyjnych, będące następstwem zapatrywania, w myśl którego działalność ta powinna być wykonywana na podstawie zarówno koncesji, jak i pozwolenia wodnoprawnego, prowadzić może do rezultatów naruszających spójność i bezpieczeństwo systemu prawnego. Zjawisko podwójnej reglamentacji działalności gospodarczej pozostaje w sprzeczności z konstytucyjną zasadą proporcjonalności ograniczenia wolności wykonywania tej działalności, ponieważ nie jest ono konieczne dla realizacji interesu publicznego³⁰. Niezależnie od tego wykonywanie jednej działalności na podsta-

A. HETKO, M. MOŹDŻEŃ-MARCINKOWSKI: *Z zagadnień prawnych zasypywania wód stojących na terenach poeksploatacyjnych wyrobisk glinianych w celach inwestycyjnych*. „Studia Iuridica” 2013, T. 56, s. 123.

²⁸ Zob. Ł. IWAŃSKI: *Wybrane aspekty...*, s. 181. Autor wskazuje przykłady tego typu zbiorników, m.in. Jezioro Tarnobrzeskie o powierzchni 455 ha i maksymalnej głębokości 40 m oraz zbiornik Przykona o powierzchni zalewu około 129 ha, konstatując, że twierdzenie, iż wody znajdujące się w tych zbiornikach nie są śródlądowymi wodami powierzchniowymi, jest absurdalne.

²⁹ Ł. IWAŃSKI: *Wybrane aspekty...*, s. 182.

³⁰ Ł. JAGIELŁOWICZ, P. SZLAGOWSKI: *Problem podwójnej reglamentacji działalności gospodarczej w zakresie wydobywania i magazynowania gazu ziemnego. Uwagi dotyczące relacji pomiędzy ustawą Prawo geologiczne i górnicze a projektowaną ustawą Prawo gazowe*. „Przebieg Ustawodawstwa Gospodarczego” 2013, nr 12, s. 13.

wie dwóch decyzji wydawanych przez dwa inne organy w oparciu o odmienne przepisy może narażać na poważnych trudności zwłaszcza w sytuacji, gdy zasady prowadzenia działalności określone przez każdą z decyzji nie pokrywają się lub wręcz pozostają w sprzeczności. Nie można wykluczyć nawet tego, że przestrzeganie jednej decyzji, np. koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, będzie oznaczało naruszenie drugiej z nich, np. pozwolenia wodnoprawnego. Niejasno przedstawia się wówczas kwestia konsekwencji tego rodzaju naruszeń, skoro przynajmniej w części mogą one stanowić działania, do których dany podmiot został uprawniony inną ostateczną decyzją. Obie decyzje mogą również utracić moc w innym czasie i z różnych powodów, co rodzi pytanie, czy działalność mająca swoje oparcie np. w koncesji powinna spotkać się z sankcjami związanymi z jej kontynuowaniem bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego.

W obecnie obowiązującym stanie prawnym koncepcja zakładająca podwójną reglamentację wydobywania kopalin z wód może być przyczyną również trudności interpretacyjnych odnoszących się do ciężarów finansowych łączących się z tą działalnością. Otóż w art. 269 ust. 1 pkt 2 pr.wodn., jak to ujęto w literaturze, wprowadzono do polskiego systemu prawnego ważną nowość, jaką jest opłata za usługi wodne uiszczana za wydobywanie z wód powierzchniowych, w tym z morskich wód wewnętrznych wraz z wodami wewnętrznymi Zatoki Gdańskiej oraz wód morza terytorialnego, kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów³¹. Wydobywanie kopalin nie podlega więc wyłącznie opłacie eksploatacyjnej unormowanej Prawem geologicznym i górniczym. Tym samym twierdzenie, że wydobywanie kopalin z wód wymaga zarówno koncesji, jak i pozwolenia wodnoprawnego, jest równoznaczne z tezą, że obie powyższe opłaty, tj. opłata eksploatacyjna oraz opłata za usługi wodne, muszą się kumulować. W efekcie podmiot wykonujący tę działalność musiałby bez racjonalnych ku temu powodów ponosić zwiększone obciążenia finansowe i sprostać złożonym, podwójnym obowiązkom związanym z uiszczeniem tych opłat. Jest to kolejny argument przemawiający na rzecz wykładni zmierzającej do ścisłego rozgraniczenia zakresów odniesienia Prawa geologicznego i górniczego i Prawa wodnego w rozpatrywanej sferze.

³¹ K. FILIPEK, M. KUCHARSKI, P. MICHAŁSKI: *Nowe prawo wodne. Najważniejsze zmiany dla gmin i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych*. Warszawa 2018, s. 37.

Literatura

- FILIPEK K., KUCHARSKI M., MICHALSKI P.: *Nowe prawo wodne. Najważniejsze zmiany dla gmin i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych*. Warszawa 2018.
- HETKO A., MOŹDŻEŃ-MARCINKOWSKI M.: *Z zagadnień prawnych zasypywania wód stojących na terenach poeksploatacyjnych wyrobisk glinianych w celach inwestycyjnych*. „*Studia Iuridica*” 2013, T. 56, s. 121—135.
- IWAŃSKI Ł.: *Wybrane aspekty wydobywania kruszywa naturalnego ze złóż zlokalizowanych na lub pod dnem akwenów na śródlądowych wodach powierzchniowych*. W: *Prawne aspekty gospodarowania zasobami środowiska. Korzystanie z zasobów środowiska*. Red. K. KARPUS, B. RAKOCZY, M. SZALEWSKA. Toruń 2014, s. 169—185.
- JAGIEŁOWICZ Ł., SZLAGOWSKI P.: *Problem podwójnej reglamentacji działalności gospodarczej w zakresie wydobywania i magazynowania gazu ziemnego. Uwagi dotyczące relacji pomiędzy ustawą Prawo geologiczne i górnicze a projektowaną ustawą Prawo gazowe*. „*Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego*” 2013, nr 12, s. 13—17.
- KALUŻNY R.: *Prawo wodne. Komentarz*. Warszawa 2012.
- LIPIŃSKI A.: *Komentarz do art. 3—5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze*. „*Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska*” 2016, nr 2, s. 27—39.
- LIPIŃSKI A.: *Komentarz do art. 6—9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze*. „*Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska*” 2017, nr 1, s. 11—31.
- LIPIŃSKI A.: *Nowe prawo geologiczne i górnicze (ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r.)*. „*Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego*” 2011, nr 9, s. 2—13.
- LIPIŃSKI A.: *Z problematyki nielegalnego wydobywania kopalin*. W: *Prawne aspekty gospodarowania zasobami środowiska. Korzystanie z zasobów środowiska*. Red. K. KARPUS, B. RAKOCZY, M. SZALEWSKA. Toruń 2014, s. 259—270.
- LIPIŃSKI A., MIKOSZ R.: *Ustawa prawo geologiczne i górnicze. Komentarz*. Warszawa 2003.
- MIKOSZ R.: *Odpowiedzialność za szkody wyrządzone ruchem zakładu górniczego*. Kraków 2006.
- MIKOSZ R., RADECKI G.: *Leksykon opłat i kar pieniężnych związanych z korzystaniem ze środowiska*. Wrocław 2010.
- Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz*. Red. B. RAKOCZY. Warszawa 2015.
- Prawo wodne. Komentarz*. Red. B. RAKOCZY. Warszawa 2013.
- Prawo wodne. Komentarz*. Red. J. ROTKO. Wrocław 2002.
- RADECKI G.: *Oplata podwyższona za naruszenie warunków wydobywania piasków i żwirów na własne potrzeby*. W: *Prawne aspekty gospodarowania zasobami środowiska. Korzystanie z zasobów środowiska*. Red. K. KARPUS, B. RAKOCZY, M. SZALEWSKA. Toruń 2014, s. 291—311.
- SCHWARZ H.: *Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz*. T. 1. Wrocław 2012.
- SCHWARZ H.: *Prawo geologiczne i górnicze. Komentarz*. T. 1. Wrocław 2013.
- SZACHUŁOWICZ J.: *Prawo wodne. Komentarz*. Warszawa 2010.
- TRZCIŃSKA D.: *Prawne i ekologiczne uwarunkowania przedsięwzięcia poboru kruszywa z wód*. „*Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego*” 2009, nr 5, s. 39—54.
- Zrównoważony rozwój jako czynnik determinujący prawne podstawy zarządzania geologicznymi zasobami środowiska*. Red. G. DOBROWOLSKI. Katowice 2016.

Gabriel Radecki

Extraction of minerals from surface waters

Summary

According to art. 34 point 8 and art. 389 point 2 of the Act of 20 July 2017 Water Law extraction of stone, gravel, sand and other materials from surface waters is a special use of waters which requires a water law permit. However, art. 21 item 1 point 2 of Act of 9 June 2011 Geological and Mining Law statutes that an activity in the scope of exploiting minerals from deposit can be executed after granting of concession. In a consequence legal doctrine and judicature claim that someone who extracts minerals from surface waters should obtain both water law permit and concession. The paper indicates negative effects of such double regulation and presents conception of distinction between subjects of these two Acts in aforementioned range.

Key words: mineral, exploiting minerals from deposits, concession for exploitation of minerals from deposits, special use of waters, water law permit

Габрель Радэцкий

Добыча полезных ископаемых из поверхностных вод

Резюме

Согласно статье 34 пункт 8, в связи со статьей 389 пункт 2 закона от 20 июля 2017 года водного права добыча из поверхностных вод камня, гравия, песка и других материалов является специальным водопользованием и требует разрешения. Согласно же статье 21 параграф 1 пункт 2 закона от 9 июля 2011 года в рамках геологического и горного права деятельность по добыче полезных ископаемых на месторождениях может осуществляться после получения лицензии. В результате в литературе и судебной практике закрепилось мнение, что для добычи ископаемых из поверхностных вод необходимо получить как разрешение на использование водного объекта, так и лицензию. В докладе отмечены негативные последствия подобного двойного регулирования и выдвинута концепция разграничения объектов данных законов с целью разрешения обозначенной выше проблемы.

Ключевые слова: ископаемые, добыча полезных ископаемых на месторождениях, лицензия на добычу полезных ископаемых, специальное водопользование, разрешение на использование вод